

Acta Juris Stetinensis

2024, nr 1 (47), 219–230
ISSN (print) 2083-4373 ISSN (online) 2545-3181
DOI: 10.18276/ais.2023.47-14

Karolina Gmerek
dr
Uniwersytet Szczeciński
e-mail: karolina.gmerek@usz.edu.pl
ORCID: 0000-0002-4724-7612

Profesor Agnieszka Choduń 1971–2023

Profesor Agnieszka Choduń, wybitna teoretyczka prawa, znakomita nauczycielka akademicka oraz wykładowczyni, była absolwentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego. Również z tym Uniwersytetem związała swoją drogę zawodową. Na Wydziale Prawa i Administracji pracowała jako asystent, adiunkt oraz profesor uczelni. Odeszła 21 sierpnia 2023 roku po długiej chorobie. Pozostawiła po

sobie ogromny dorobek naukowy oraz uczniów, którzy zawdzięczają Jej nie tylko wiedzę, lecz także określoną postawę metodologiczną oraz etyczną w nauce.

Od czasu udziału w seminarium magisterskim prowadzonym przez Profesora Macieja Zielińskiego zainteresowania badawcze Profesor Agnieszki Choduń koncentrowały się wokół zagadnień językowych powiązanych z prawem. Pod okiem swojego Mistrza przygotowała pracę magisterską dotyczącą klauzul generalnych w prawie cywilnym.

Rozprawa doktorska Profesor Agnieszki Choduń dotyczyła natomiast słownictwa tekstów aktów prawnych i po opracowaniu została opublikowana jako monografia *Słownictwo tekstów aktów prawnych w zasobie leksykalnym współczesnej polszczyzny*¹. Na potrzeby swoich badań Profesor Choduń stworzyła autorską metodę analizy tekstów aktów prawnych oraz opracowała sposób doboru próby badawczej. Badaniem zostały objęte ówczesnie obowiązujące ustawy mające podstawowe znaczenie dla danej dziedziny regulacji (takie, które mają w tytule słowo „kodeks” czy „prawo”). Taki wybór był konsekwencją uwzględnienia jednej z dyrektyw redagowania tekstów aktów prawnych, zgodnie z którą w ustawach należy posługiwać się określeniami użytymi w ustawie podstawowej dla danej dziedziny spraw². Profesor Agnieszka Choduń przyjęła bowiem, że dyrektywa ta współwyznacza określony wzorzec słownictwa tekstów aktów prawnych³. Dokonała analizy słownictwa ustaw tworzących materiał badawczy, wykorzystując przede wszystkim opis leksykograficzny poszczególnych jednostek słownikowych zawarty w *Uniwersalnym słowniku języka polskiego* pod red. S. Dubisza⁴. Na tej podstawie ustaliła, że „w skład zasobu słownego tychże tekstów [tekstów aktów prawnych – dop. K.G.] wchodzi jednostki leksykalne należące do słownictwa określanego jako staranne, opracowane, nacechowane oficjalnością (książkowe, urzędowe, zawodowe, naukowe)”⁵. Co szczególnie ważne, badaczka wykazała, że w tekstach aktów prawnych nie ma słownictwa potocznego. Sfalsyfikowała tym samym wielokrotnie powtarzane w nauce prawa twierdzenie, że teksty aktów prawnych formułowane są w języku potocznym⁶, co skutkowało nawet przyjmowaniem tzw. domniemania języka

1 A. Choduń, *Słownictwo tekstów aktów prawnych w zasobie leksykalnym współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2007.

2 Zob. § 9 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r., poz. 283).

3 A. Choduń, *Słownictwo...*, s. 14–16.

4 S. Dubisz (red.), *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa 2003; A. Choduń, *Leksyka tekstów aktów prawnych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006, nr 4, s. 23.

5 A. Choduń, *Leksyka...*, s. 162.

6 Ibidem, s. 161–162.

potocznego w procesie wykładni prawa. Założenie to w świetle wspomnianych badań okazało się pozbawione podstaw.

Profesor Agnieszka Choduń opublikowała wiele innych prac dotyczących języka tekstów aktów prawnych⁷, a także języków okołoprawnych⁸. Najważniejszym obszarem badawczym, którym się zajmowała, była jednak wykładnia prawa. Jak pisał Profesor Maciej Zieliński „[w] problematyce wykładni ześrodkowują się bowiem nieomal wszystkie problemy nauki prawa i praktyki prawniczej. Wszystko, co się w nauce i praktyce prawniczej czyni, albo wprost polega na wykładni, albo jej dotyczy, albo wykładnię rozwija, albo wykładnię przejawia, albo wykładnię uwzględnia, albo ją po prostu warunkuje”⁹. Profesor Choduń często przywoływała te słowa. Powtarzała również, że najbardziej praktyczna jest dobra teoria, czyli w szczególności taka, która pozwala rozwiązywać problemy praktyczne. Taki potencjał dostrzegała przede wszystkim w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa Macieja Zielińskiego. Podkreślała, że szczególność dyrektyw interpretacyjnych ujętych w ramach tej koncepcji sprawia, że jest ona wysoce użyteczna w praktyce, a wynik procesu interpretacji prowadzonego zgodnie z tymi dyrektywami jest intersubiektywnie kontrolowalny. Ponadto zwracała szczególną uwagę na to, że derywacyjna koncepcja wykładni prawa jest metodologicznie adekwatna do przedmiotu poznania w tym sensie, że uwzględnia rzeczywiste i uprzednio rozpoznane cechy tekstów aktów prawnych.

Profesor Agnieszka Choduń wniosła niezaprzeczalny wkład w rozwój derywacyjnej koncepcji wykładni prawa, a co za tym idzie – ogólnej teorii prawa, twórczo rozwijając tę koncepcję przede wszystkim w rozprawie habilitacyjnej *Aspekty językowe derywacyjnej koncepcji wykładni prawa*¹⁰. Za punkt wyjścia Profesor przyjęła ustalenie, że derywacyjna koncepcja wykładni prawa stanowi współcześnie w Polsce najbardziej uniwersalne oraz najpełniejsze podejście do wykładni prawa. Celem Jej badań było nowe ujęcie niektórych zagadnień dotyczących aspektów języko-

7 Zob. A. Choduń, *Leksyka...*, s. 19–30; A. Choduń, *Określenia temporalne w tekstach aktów prawnych*, „Stylistyka” 2007, nr 14, s. 331–339; A. Choduń, *Sposoby wzbogacania leksyki tekstów aktów prawnych*, w: S. Lewandowski, H. Machińska, J. Petzel (red.), *Prawo – Język – Logika. Księga jubileuszowa profesora Andrzeja Malinowskiego*, Warszawa 2013, s. 19–28; A. Choduń, *O niektórych swoistościach języka prawnego*, w: B. Pędzich, M. Wanot-Miśtura, D. Zdunkiewicz-Jedynak (red.), *Tyle się we mnie słów zebrało... Szkice o języku i tekstach*, Warszawa 2018, s. 45–60.

8 Zob. A. Choduń, *Prawo a język urzędowy*, w: K. Michalewski (red.), *Język w prawie, administracji i gospodarce*, Łódź 2010, s. 9–18; A. Choduń, M. Zieliński, *Język urzędowy a język urzędników. Precyzja, adekwatność, komunikatywność*, w: *Język urzędowy przyjazny obywatelom*, Warszawa 2013, s. 66–74.

9 M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, wyd. 1, Warszawa 2002, s. 13.

10 A. Choduń, *Aspekty językowe derywacyjnej koncepcji wykładni prawa*, Szczecin 2018.

wych derywacyjnej koncepcji wykładni prawa. Po pierwsze, zredefiniowała tekst jako przedmiot wykładni prawa. Przede wszystkim zwróciła uwagę na jego dwoistą naturę – statyczną (wytwór procesu komunikacji) oraz dynamiczną (proces, zdarzenie komunikacyjne uwzględniające konteksty pozajęzykowe). Uzasadniała, że w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa „interpretator jest elementem aktywnym (bardziej twórczy niż odtwórczy) w układzie Autor – Tekst – Interpretator – Rezultat interpretacji”¹¹. Po drugie, opracowała pojęcie prawniczej kompetencji komunikacyjnej, która jest niezbędna do adekwatnej interpretacji tekstu aktu prawnego, czyli uwzględniającej swoiste cechy tego typu tekstu. Wykazała przy tym, że kompetencja językowa jest niewystarczająca do tego, aby zrozumieć tekst aktu prawnego nie jako tekst w ogóle, lecz jako tekst tego właśnie typu. Po trzecie, wskazała miejsce intuicji prawniczej w procesie rozumienia tekstu aktu prawnego. Zauważyła, że rozumienie *prima facie*, o którym mowa w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa, można uznać za rozumienie nieuświadomione, intuicyjne. Jak podkreślała, tego typu rozumienia nie sposób pominąć w procesie poznania, nie można jednakże opierać na nim ostatecznego rozstrzygnięcia interpretacyjnego, bowiem poznanie intuicyjne narażone jest na wiele błędów, przede wszystkim z uwagi na swoiste cechy tekstów aktów prawnych. Po czwarte, uzasadniła tezy o intersubiektywności znaczeń będących rezultatem wykładni prawa oraz dialogiczności tego procesu. Po piąte, przedstawiła propozycje modyfikacji założenia o racjonalności prawodawcy (w szczególności wprowadzając pojęcie „autora modelowego” – prawodawcy ujmowanego jako konwencjonalny nadawca komunikatu) oraz uzupełnienia niektórych dyrektyw interpretacyjnych. Badania Profesor Choduń miały charakter interdyscyplinarny. Poza założeniami wypracowanymi w poznańsko-szczecińskiej szkole teorii prawa wykorzystała także aparaturę pojęciową z zakresu lingwistyki tekstu, pragmalingwistyki oraz analizy dyskursu, a także współczesny dorobek naukowy dotyczący ludzkiego poznania. Takie interdyscyplinarne podejście do badań wykładni prawa umożliwiło Jej w szczególności wykazanie, że derywacyjna koncepcja wykładni prawa jest koncepcją bardzo nowoczesną oraz zgodną z aktualną wiedzą, w szczególności tą dotyczącą procesów myślowych człowieka. Z kolei analiza przedwojennych polskich koncepcji wykładni prawa pozwoliła na pokazanie pewnej ciągłości w myśleniu o kluczowych aspektach wykładni prawa oraz na wykazanie, że derywacyjna koncepcja wykładni prawa jest silnie osadzona w polskiej kulturze prawnej.

---

11 Ibidem, s. 158.

Profesor Agnieszka Choduń opublikowała także inne prace dotyczące wykładni prawa¹² oraz zagadnień różnorodnie powiązanych z tą problematyką, takich jak: 1) redagowanie tekstów aktów prawnych, w tym relacja dyrektyw redagowania do dyrektyw wykładni tekstów aktów prawnych¹³; 2) komunikatywność dyskursu

- 12 Zob. A. Choduń, M. Zieliński, *O słownikach w procesie interpretacji tekstów prawnych raz jeszcze – polemika*, „Państwo i Prawo” 2008, nr 7, s. 96–100; M. Zieliński, O. Bogucki, A. Choduń, S. Czepita, B. Kanarek, A. Munciczewski, *Zintegrowanie polskich koncepcji wykładni prawa*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2009, nr 4, s. 23–39; A. Choduń, M. Zieliński, *Aspekty granic wykładni prawa*, w: W. Miemiec (red.), *Stanowienie i stosowanie prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa Profesora Ryszarda Mastalskiego*, Wrocław 2010, s. 84–95; A. Choduń, *Lex specialis i lex generalis a przepisy modyfikujące*, w: A. Choduń, S. Czepita (red.), *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, Szczecin 2010, s. 215–225; A. Choduń, M. Zieliński, *Interpretacyjna rola wstępów aktów prawnych*, w: J. Ciapała, A. Rost (red.), *Wokół konstytucji i zdrowego rozsądku. Prace dedykowane Profesorowi Tadeuszowi Smolińskiemu*, Szczecin–Jarocin 2011, s. 15–25; O. Bogucki, A. Choduń, *Zasady prawa – źródła prawa i źródła nieporozumień*, w: A. Bałaban, J. Ciapała, P. Mijal (red.), *Źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej w 15 lat po wejściu w życie Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku*, Szczecin 2013, s. 69–78; A. Choduń, M. Zieliński, *Wykładnia prawa*, w: P. Hofmański (red.), *System prawa karnego procesowego. Tom 1. Zagadnienia ogólne*, Warszawa 2013, s. 550–604; A. Choduń, M. Zieliński, *Odtworzenie normy z przepisu jako praktyczny problem interpretacyjny*, w: J. Godyń, M. Hudzik, K.L. Paprzycki (red.), *Prawo i proces karny w obliczu zmian*, Warszawa 2015, s. 127–141; A. Choduń, *Maciej Zieliński’s (Derivative) Concept of Legal Interpretation*, „Studia Prawa Publicznego” 2015, nr 2, s. 111–125; A. Choduń, M. Zieliński, *Wzorzec percepcyjnej fazy wykładni a praktyka orzecznicza*, w: W. Błus, J. Godyń, M. Hudzik, L.K. Paprzycki, S. Zabłocki (red.), *Aktualne problemy orzecznicze*, Warszawa 2016, s. 71–92; A. Choduń, *Koncepcja wykładni prawa Macieja Zielińskiego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, nr 4, s. 57–67; A. Choduń, *Aspekty językowe...*; A. Choduń, *Regarding intentio operis in the texts of legal acts*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2019, nr 4, s. 17–25; A. Choduń, *Do czego prawnikom są potrzebne słowniki języka polskiego?*, w: I. Gawłowicz, S. Maciejewski (red.), *Generosus Animos Labor Nutrit*, Toruń 2019, s. 43–60; A. Choduń, *Argument from Precedent in Legal Interpretation of Texts of Legal Acts from the Perspective of a Derivative Concept of Legal Interpretation*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2023, nr 3, s. 19–37.
- 13 Zob. A. Choduń, *Norma językowa a dyrektywy redagowania tekstów aktów prawnych*, w: S. Czepita (red.), *Konwencjonalne i formalne aspekty prawa*, Szczecin 2006, s. 47–53; A. Choduń, *Definicje legalne jako element semantycznego opisu wyrażen językowych występujących w tekstach aktów normatywnych*, w: A. Mróz, A. Niewiadomski (red.), *Lingua iuris*, Warszawa 2010, s. 93–104; A. Choduń, *Klauzule generalne i zwroty niedookreślone – wybrane zagadnienia teoretyczne*, w: A. Choduń, A. Gomułowicz, A. Skoczylas, *Klauzule generalne i zwroty niedookreślone w prawie podatkowym i administracyjnym. Wybrane zagadnienia teoretyczne i orzecznicze*, Warszawa 2013, s. 15–42; O. Bogucki, A. Choduń, *Zasady techniki prawodawczej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w odniesieniu do demokratycznego państwa prawnego*, w: M. Aleksandrowicz, A. Jamróż, L. Jamróż (red.), *Demokratyczne państwo prawa. Zagadnienia wybrane*, Białystok 2014, s. 45–56; A. Choduń, *Problem uniwersalności redagowania tekstów aktów prawnych – perspektywa krajowa i europejska*, w: D. Kondratczyk-Przybylska, A. Niewiadomski, E. Walewska (red.), *Język polskiego prawa: perspektywa europejska*, Warszawa 2015, s. 29–42; A. Choduń, *Definicje legalne – uwagi de lege ferenda*, w: M. Kłodawski, A. Witorska, M. Lachowski (red.), *Legislacja czasu przemian, przemiany w legislacji. Księga jubileuszowa na XX-lecie Polskiego Towarzystwa Legislacji*, Warszawa 2016, s. 238–251.

prawnego¹⁴; czy 3) rozwój prawniczej kompetencji komunikacyjnej, również w kontekście edukacji prawnej¹⁵.

Za szczególną wartość Profesor Agnieszka Choduń uważała integrującą funkcję ogólnej teorii prawa w nauce o prawie. W swoich pracach z zakresu ogólnej teorii prawa odwoływała się do zagadnień rozważanych w szczegółowych naukach prawnych, a także proponowała rozwiązania, które mogą znaleźć zastosowanie w różnych gałęziach prawa. Jednym z przykładów tego typu prac jest publikacja *Lex specialis i lex generalis a przepisy modyfikujące*¹⁶, w której odniosła się do problemu relacji pomiędzy ustawą ogólną i ustawą szczególną w kontekście derywacyjnej koncepcji wykładni prawa. Wykazywała, że relacji *lex specialis* do *lex generalis* nie można utożsamiać z relacją pomiędzy przepisem centralnym a przepisami modyfikującymi, o której mowa w derywacyjnej koncepcji wykładni prawa. Zaproponowane przez Nią ujęcie zostało odnotowane zarówno na gruncie prawa prywatnego¹⁷, jak i publicznego¹⁸.

Profesor Agnieszka Choduń była uczennicą Profesora Macieja Zielińskiego. Tak jak Jej Mistrza cechowała ją wyraźna i konsekwentna postawa metodologiczna, polegająca w szczególności na użyciu precyzyjnej siatki terminologicznej i pojęciowej, formułowaniu klarownej argumentacji oraz odpowiedzialności za słowo. Profesor Choduń nie tylko twórczo rozwijała derywacyjną koncepcję wykładni prawa,

¹⁴ Zob. A. Choduń, *Komunikatywność języka tekstów aktów prawnych*, „Przegląd Legislacyjny” 2007, nr 2, s. 90–100; A. Choduń, *Uwagi o komunikatywności tekstów aktów prawnych*, w: A. Mróz, A. Niewiadomski, R. Pawelec (red.), *Prawo i język*, Warszawa 2009, s. 127–131; A. Choduń, *The Language of the Law – the Issues of Communicativeness*, w: P.F. Pinto, C. Brohy, J.-G. Turi (red.), *Law, Language and Global Citizenship*, Lizbona 2009, s. 423–428; A. Choduń, M. Zieliński, *Jak sądy i trybunały komunikują się z obywatelami?*, w: M. Krauz, K. Ożóg (red.), *Kultura zachowań językowych Polaków. Materiały z VIII Forum Kultury Słowa, Rzeszów 20–22 października 2011 r.*, Rzeszów 2013, s. 118–126; A. Choduń, *Influence of Internationalisms on Communicativeness of a Legal Discourse*, w: K.M. Cern, P.W. Juchacz, B. Wojciechowski (red.), *Legal Rules, Moral Norms and Democratic Principles*, Frankfurt nad Menem 2013, s. 319–328.

¹⁵ Zob. A. Choduń, *Postulat jasności prawa. „Plain language” czy praca edukacyjna*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” 2018, nr 3, s. 226–244; A. Choduń, *Between the Text and the Discourse. A Few Remarks on the Subject of Communicative Competence Within the Texts of Legal Acts*, „Applied Linguistics Papers” 2018, nr 4, s. 175–182; A. Choduń, *Dlaczego warto uczyć o języku prawnym*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem”, 2020, nr 2, s. 45–55; A. Choduń, K. Gmerek, *Knowledge About the Language of Legislative Acts: An Absent Element in the Development of Key Competences in the Polish Education System*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” 2021, nr 4, s. 217–237.

¹⁶ A. Choduń, *Lex specialis i lex generalis...*

¹⁷ Zob. Z. Radwański, w: M. Safjan (red.), *System Prawa Prywatnego*, t. 1 *Prawo cywilne – część ogólna*, wyd. 2, Warszawa 2012, s. 473.

¹⁸ Zob. Z. Kmiecik, *Zarys teorii postępowania administracyjnego*, Kraków 2014, s. 71.

podążając śladem swojego Nauczyciela, lecz także ze szczególnym oddaniem dbała o Jego dorobek naukowy, podkreślając doniosłość koncepcji derywacyjnej dla polskiej kultury prawnej. W 2010 roku współredagowała książkę jubileuszową wydaną z okazji 70. urodzin Profesora Zielińskiego¹⁹. Jak pisała wspólnie z Profesorem Stanisławem Czepitą „[j]ednym z najpiękniejszych zwyczajów, jakie ukształtowały się w środowisku akademickim, jest zwyczaj wyrażania wdzięczności i uznania dla wybitnego uczonego i nauczyciela poprzez ofiarowanie mu, zwykle z okazji jubileuszu, tego, co dla uczonego jest szczególnie cenne – rozpraw dotyczących problemów, którym poświęcił on swoje naukowe życie”²⁰.

Profesor Agnieszka Choduń docierała ze swoją ekspercką wiedzą tam, gdzie mogła ona zostać wykorzystana w praktyce. Regularnie prowadziła szkolenia oraz wykłady m.in. dla sędziów, asystentów sędziego oraz referendarzy sądowych (Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów administracyjnych oraz sądów powszechnych); dla legislatorów wszystkich służb legislacyjnych, uczestników aplikacji legislacyjnej w Rządowym Centrum Legislacji; dla studentów studiów podyplomowych z legislacji na Uniwersytecie Warszawskim oraz unijnych tłumaczy w Brukseli oraz Luksemburgu. Ponadto brała udział w rewizji polskiej wersji Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 22 grudnia 1998 roku w sprawie wspólnych wytycznych dotyczących jakości prawodawstwa wspólnotowego. Profesor Choduń kierowała także zespołem badawczym składającym się z językoznawców oraz prawników, który przeprowadził bardzo obszerne badania empiryczne uzasadnień orzeczeń sądowych w zakresie ich poprawności językowej. Analizie zostały poddane uzasadnienia wszystkich opublikowanych w 2007 roku orzeczeń wszystkich sądów administracyjnych w Polsce. Efektem tych badań był stuśsześćdziesięciostronicowy raport, który został przyjęty przez Naczelny Sąd Administracyjny. Podobną analizę uzasadnień orzeczeń sądowych Profesor Choduń prowadziła również samodzielnie na zlecenie prezesów sądów (jednego apelacyjnego, dwóch okręgowych oraz czterech wojewódzkich sądów administracyjnych).

Popularyzatorski wymiar działalności Profesor Choduń wyrażał się w szczególności poprzez udział w licznych przedsięwzięciach organizowanych przez studentów, dla studentów, a także dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Nigdy nie odmawiała studentom, którzy zapraszali ją do udziału w debatach oksfordzkich, konkursach krasomówczych czy spotkaniach kół naukowych. Kilukrotnie organizowała dla studentów dyktando wydziałowe. Ponadto przez kilka lat prowadziła w czasopiśmie „In Gremio” stałą rubrykę *Język na wokandzie*.

---

19 A. Choduń, S. Czepita (red.), *W poszukiwaniu dobra wspólnego...*

20 Ibidem, dedykacja.

Profesor Agnieszka Choduń była także członkinią różnych gremiów naukowych. Od 2011 roku była członkinią Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, a od 2019 roku – członkinią prezydium Rady. Przez wiele lat pełniła funkcję sekretarza Zespołu Języka Prawnego Rady Języka Polskiego, któremu od 2019 roku przewodniczyła. Była także wieloletnią członkinią Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej – Sekcji Polskiej IVR, a także członkinią zarządu tej organizacji. Jako autorytet naukowy uczestniczyła w licznych przedsięwzięciach, takich jak np. konkurs „Państwa i Prawa” na najlepszą pracę doktorską i habilitacyjną (była członkinią Sądu Konkursowego), konkurs na najlepszą pracę doktorską organizowany przez Sekcję Polską IVR (była członkinią Kapituły). Brała także udział w wielu polskich i zagranicznych konferencjach i seminariach naukowych. Uczestniczyła również w kampaniach społecznych, Forum Kultury Słowa i innych przedsięwzięciach realizowanych przez Radę Języka Polskiego.

Praca dydaktyczna Profesor Agnieszki Choduń była bardzo wysoko oceniana przez studentów. W trakcie prowadzonych zajęć zawsze starała się pokazać, jak wykorzystać przekazywaną wiedzę w pracy prawnika. W kontekście ogólnej teorii prawa, a zwłaszcza derywacyjnej koncepcji wykładni prawa, często odwoływała się do stwierdzenia, że „najbardziej praktyczna jest dobra teoria”. Była wymagająca, sprawiedliwa i życzliwa wobec studentów. Zawsze znakomicie przygotowana do zajęć. Miała także niezwykłą zdolność przekazywania wiedzy (niekiedy skomplikowanej i abstrakcyjnej) w sposób komunikatywny. Na szczególną doniosłość problematyki komunikatywności przekazu zwracała uwagę nie tylko w swoich pracach naukowych, lecz także w ramach prowadzonych zajęć (zwłaszcza wykładów z komunikacji prawnej i prawniczej oraz podstaw retoryki).

Profesor Agnieszka Choduń była także zaangażowana w pracę organizacyjną. Na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego pełniła wiele funkcji organizacyjnych. Od 2020 roku kierowała Zespołem ds. III obszaru ewaluacji jakości działalności naukowej – wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki. Współorganizowała także wiele konferencji oraz seminariów naukowych, w tym we współpracy z Radą Języka Polskiego (IX Forum Kultury Słowa) czy Sekcją Polską IVR (X Zjazd Młodych Teoretyków i Filozofów Prawa).

Bezkompromisowa i odważna – taka była Profesor Agnieszka Choduń, gdy naruszano wartości, które szczególnie ceniła. Nie milczała w obliczu niesprawiedliwości, nieszczerości, braku przyzwoitości czy naruszeń prawa. Erudytką, którą wyróżniała ogromna wiedza z zakresu historii sztuki. Dla wielu badaczy prawa – autorytet.

Powierzone Jej zadania realizowała nawet w trakcie postępującej choroby. Miała wiele planów naukowych, z których część dotyczyła dorobku Jej Mistrza – Profesora Macieja Zielińskiego i pamięci o Nim. Trzeba mieć nadzieję, że choć niektóre z nich zostaną zrealizowane przez Jej uczniów.

Wykaz publikacji Profesor Agnieszki Choduń

1. Monografie

- Choduń A., *Słownictwo tekstów aktów prawnych w zasobie leksykalnym współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2007.
- Choduń A., Gomulowicz A., Skoczylas A., *Klauzule generalne i zwroty niedookreślone w prawie podatkowym i administracyjnym. Wybrane zagadnienia teoretyczne i orzecznicze*, Warszawa 2013.
- Choduń A., *Aspekty językowe derywacyjnej koncepcji wykładni prawa*, Szczecin 2018.

2. Redakcja prac zbiorowych

- Choduń A., Czepita S. (red.), *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, Szczecin 2010.

3. Rozdziały w monograficznych pracach zbiorowych w języku polskim

- Bogucki O., Choduń A., *Zasady prawa – źródła prawa i źródła nieporozumień*, w: A. Bałaban, J. Ciapała, P. Mijał (red.), *Źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. W 15 lat po wejściu w życie Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku*, Szczecin 2013.
- Bogucki O., Choduń A., *Zasady techniki prawodawczej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w odniesieniu do demokratycznego państwa prawnego*, w: M. Aleksandrowicz, A. Jamróż, L. Jamróż (red.), *Demokratyczne państwo prawa. Zagadnienia wybrane*, Białystok 2014.
- Choduń A., Zieliński M., *Język dyskusji medialnej nad tworzeniem prawa*, w: J. Bralczyk, K. Mosiołek-Kłosińska (red.), *Język w mediach masowych*, Warszawa 2000.
- Choduń A., *Język prawny a język potoczny*, w: E. Malinowska (red.), *Język – prawo – społeczeństwo*, Opole 2004.
- Choduń A., *Norma językowa a dyrektywy redagowania tekstów aktów prawnych*, w: S. Czepita (red.), *Konwencjonalne i formalne aspekty prawa*, Szczecin 2006.
- Choduń A., Zieliński M., *Aspekty granic wykładni prawa*, w: W. Miemieć (red.), *Stanowienie i stosowanie prawa podatkowego. Księga jubileuszowa Profesora Ryszarda Małstalskiego*, Wrocław 2009.
- Choduń A., *Uwagi o komunikatywności tekstów aktów prawnych*, w: A. Mróz, A. Niewiadomski, R. Pawelec (red.), *Prawo i język*, Warszawa 2009.
- Choduń A., *Prawo a język urzędowy*, w: K. Michalewski (red.), *Język w prawie, administracji i gospodarce*, Łódź 2010.
- Choduń A., *Definicje legalne jako element semantycznego opisu wyrażeń językowych występujących w tekstach aktów normatywnych*, w: A. Mróz, A. Niewiadomski (red.), *Lingua iuris*, Warszawa 2010.

- Choduń A., *Lex specialis i lex generalis a przepisy modyfikujące*, w: A. Choduń, S. Czepita (red.), *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, Szczecin 2010.
- Choduń A., Czepita S., *Profesor Maciej Zieliński. Uczony, Nauczyciel, Wychowawca*, w: A. Choduń, S. Czepita (red.), *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, Szczecin 2010.
- Choduń A., Zieliński M., *Interpretacyjna rola wstępów aktów prawnych*, w: J. Ciapała, A. Rost (red.), *Wokół konstytucji i zdrowego rozsądku. Prace dedykowane Profesorowi Tadeuszowi Smolińskiemu*, Szczecin–Jarocin 2011.
- Choduń A., *Głos w panelu: Językowe przeszkody i ułatwienia w komunikowaniu się obywatela z sądami i urzędami*, w: A. Markowski, R. Pawelec (red.), *Oblicza polszczyzny*, Warszawa 2012.
- Choduń A., Zieliński M., *Język urzędowy a język urzędników. Precyzja, adekwatność, komunikatywność*, w: *Język urzędowy przyjazny obywatelom, I Kongres Języka Urzędowego, 30–31 października 2012 r.*, Warszawa 2013.
- Choduń A., *Uwagi na temat sposobów wzbogacania leksyki tekstów aktów prawnych*, w: S. Lewandowski, H. Machińska (red.), *Prawo, język, logika. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Malinowskiego*, Warszawa 2013.
- Choduń A., Zieliński M., *Wykładnia prawa karnego procesowego*, w: P. Hofmański (red.), *System Prawa Karnego Procesowego, Tom I, Zagadnienia ogólne*, Warszawa 2013.
- Choduń A., Zieliński M., *Jak sądy i trybunały komunikują się z obywatelami?*, w: M. Krauz, K. Ożóg (red.), *Kultura zachowań językowych Polaków, Materiały z VIII Forum Kultury Słowa, Rzeszów 20–22 października 2011 r.*, Rzeszów 2013.
- Choduń A., Zieliński M., *Odtworzenie normy z przepisu jako praktyczny problem interpretacyjny*, w: J. Godyń, M. Hudzik, K.L. Paprzycki (red.), *Prawo i proces karny w obliczu zmian*, Warszawa 2015.
- Choduń A., *Problem uniwersalności redagowania tekstów aktów prawnych – perspektywa krajowa i europejska*, w: D. Kondratczyk-Przybylska, A. Niewiadomski, E. Walewska (red.), *Język polskiego prawa: perspektywa europejska*, Warszawa 2015.
- Choduń A., *Definicje legalne – uwagi de lege ferenda*, w: M. Kłodawski, A. Witorska, M. Lachowski (red.), *Legislacja czasu przemian, przemiany w legislacji. Księga jubileuszowa na XX-lecie Polskiego Towarzystwa Legislacji*, Warszawa 2016.
- Choduń A., Zieliński M., *Wzorzec percepcyjnej fazy wykładni a praktyka orzecznicza*, w: W. Błuś, J. Godyń, M. Hudzik, L.K. Paprzycki, S. Zabłocki (red.), *Aktualne problemy orzecznicze*, Warszawa 2016.
- Choduń A., *O niektórych swoistościach języka prawnego*, w: B. Pędzich, M. Wanot-Miśtura, D. Zdunkiewicz-Jedynak (red.), *Tyle się we mnie słów zebrało... Szkice o języku i tekstach*, Warszawa 2018.
- Choduń A., *Do czego prawnikom są potrzebne słowniki języka polskiego*, w: I. Gawłowicz, S. Maciejewski (red.), *Generosos Animos Labor Nutrit*, Toruń 2019.

4. Rozdziały w monograficznych pracach zbiorowych w języku obcym

- Choduń A., *The language of the law – the issues of communicativeness*, w: P.F. Pinto, C. Brohy, J.–G. Turi (red.), *Law, Language and Global Citizenship*, Lizbona 2009.
- Choduń A., *Influence of Internationalisms on Communicativeness of a Legal Discourse*, w: K.M. Cern, P.W. Juchacz, B. Wojciechowski (red.), *Legal Rules, Moral Norms and Democratic Principles*, Frankfurt n/Menem 2013.

5. Artykuły w języku polskim

- Choduń A., *Leksyka tekstów aktów prawnych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006, nr 4.
- Choduń A., *Komunikatywność języka tekstów aktów prawnych*, „Przegląd Legislacyjny” 2007, nr 2.
- Choduń A., *Określenia temporalne w tekstach aktów prawnych*, „Stylistyka” 2007, nr XVI.
- Choduń A., Zieliński M., *O słownikach w procesie interpretacji tekstów prawnych raz jeszcze – polemika*, „Państwo i Prawo” 2008, nr 7.
- Choduń A., *Poprawność językowa orzeczeń sądów administracyjnych. Uzasadnianie wyroków sądowych – zasady i kontrowersje*, „Materiały Szkoleniowe NSA” 2013, nr 17.
- Choduń A., Gomułowicz A., Skoczylas A., *Klauzule generalne i zwroty niedookreślone w procedurze administracyjnej aspekt teoretycznoprawny i orzeczniczy*, „Materiały Szkoleniowe NSA” 2013, nr 19.
- Choduń A., T. Grzybowski: *„Jednolitość orzecznictwa a paradygmat interpretacyjny ze szczególnym uwzględnieniem reguły clara non sunt interpretanda” – artykuł polemiczny*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2014, nr 2.
- Choduń A., *Koncepcja wykładni prawa Macieja Zielińskiego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, nr 4.
- Choduń A., *Postulat jasności prawa. Plain language czy praca edukacyjna*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” 2018, nr 3.
- Choduń A., *Regarding intentio operis in the texts of legal acts*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2019, nr 4.
- Choduń A., *Profesor Stanisław Czepita (1954–2018)*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2019, nr 1.
- Choduń A., *Dlaczego warto uczyć o języku prawnym*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” 2020, nr 2.
- Choduń A., Zieliński M., *Uzasadnianie twierdzeń interpretacyjnych z perspektywy derywacyjnej koncepcji wykładni prawa*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2020, nr 2.
- Choduń A., *Profesor Maciej Zieliński (1940–2020)*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2020, nr 2.

Zieliński M., Choduń A., Czepita S., Kanarek B., Municzewski A., *Zintegrowanie polskich koncepcji wykładni prawa*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2009, nr 4.

6. Artykuły w języku obcym

Choduń A., *Maciej Zieliński's (derivative) concept of legal interpretation*, „Studia Prawa Publicznego” 2015, nr 2.

Choduń A., *Between the text and the discourse. A few remarks on the subject of communicative competence within the texts of legal acts*, „Applied Linguistics Papers” 2018, nr 4.

Choduń A., Gmerek K., *Knowledge About the Language of Legislative Acts: An Absent Element in the Development of Key Competences in the Polish Education System*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” 2021, nr 4.

Choduń A., *Argument from Precedent in Legal Interpretation of Texts of Legal Acts from the Perspective of a Derivative Concept of Legal Interpretation*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2022, nr 3.

CYTOWANIE

Gmerek K., *Profesor Agnieszka Choduń, 1971–2023*, „Acta Iuris Stetinensis” 2024, nr 1 (47), 219–230, DOI: 10.18276/ais.2024.47-14.